M. T. B. COLLEGE, SURAT

Manuscripts Library Sa.

No. Ref. / Ser. 561

Title: Vidagdha Mukha Mandan Bhasya

561

विदग्धमुखमंडनभाष्य.

Vidagdha Mukha Mandan : Title

Bhāṣya by Dharmadāsa : Author

: Editor

: Year, Vols.

: Publisher

561 : Remarks

११

561

विदग्धमुखमंडनमूल

सिंहीमंदरिन्दूतं श्रीगुरं परमनिर्वृतिपात्रंभूतं॥

६०॥ ॐ नमः श्रीगणेशाय॥ ॥श्रीमतो धर्मदासस्य विदग्धमुखमंडने॥ मंदबिज्ञानबोधाय टिप्पणी क्रियते मया॥१॥ विषमपदव
ल्लिज्ञानि शङ्के सन्नीतानि न वक्तुं न तासां मंदबुद्धिप्रचारा॥ न वति न दमप्रवातमंदसंदेहमोहाः॥ निगहनपदन्नरं
रुष्टिदे नेतय त्रतः॥२॥ सिद्धौषधानि नवदुःखमहागदानां पुण्यात्मनां परमकर्णरसायनानि॥ प्रक्षालनैकसलिलानि
मनोमलानां शौद्धोदनेः प्रवचनानि चिरं जयंति॥३॥ सिधानि च तानि औषधानि॥ पुण्यमेवात्मा स्वभावो येषां ते तथा
तेषां कर्णरसनानिव॥ प्रक्षालनेष्वेकीकरणे एकसलिलानिव॥ केषां मनोमलानां॥ शौद्धोदनेरिति॥ शुद्धोदनो
नाम कपिलनिवहे मर्गवरेन्नपतिरभूत्॥ तस्यापत्यं शौद्धोदनिः करस्थनीरोपमविश्वदर्शी नोजयंति विदग्धमुख
पुंजेकवेगिरि॥ हस्तस्थितपानीयवत्॥ आह्नांते सातत्यं निरंतरं॥ अतनुरज्जुन्निः॥ स्थूलरज्जुन्निः॥ महानेकत्यादि॥ २ष
जलिममा॥ नितांतं अतिशयेन॥ कुटिलो वक्रं प्रगुणः तु॥ तौ स्वभावौ ययोः तौ तथा॥ अकारणवद्धवैरं परमनिह
सुसासातत्यं बनमुद्रितेवतनुनानीतेव मूर्कं विषे बद्धवातनुरज्जुन्नि प्रगुणं वक्रं नआक्रामति ति कालो ह
शिज्जिाकयारवल्लमु॥ सन्नामधेयस्यात्र वक्रं मनस्तहास्यधिय॥ ॥ तांबूलमिव प्रहीत्वा विदग्धमुखमंडनं दिशं

त्रःस्थितायाः पात्रभूतं॥ किं मायवाह तह तस्यन ष्टखले हत त्राक्ष्य परिलिवार्यः॥ सन्नामधेयं संज्ञा श्रद्धा विद
ग्धमुखमंडनं गृहीत्वेति अन्यस्य विज्ञातस्य विज्ञातस्य नासीरः॥ सुजाः स्ट्रहत्याः निधार्य॥ नासुरुषसीरो हलं॥
रामानुरागइत्यादि॥ राज्यं मालक्ष्मीः नुशड्ः प्रश्नवितर्के॥ रागो लोहित्यं॥ मलयं रेतवरत्यादि॥ चंद
नहह्णः॥ मधुसमय इति॥ वसंतकालः॥४॥ कालिकापालिकमगइति॥ कालिका प्रथममेघोदयः॥ अपालि
अपगतभ्रमरं॥ कमठः कच्छपः॥ द्वितीयपद्ये॥ कालिगौरी संबोधनं॥ कर्परिली कमठः॥ यत्र कपालीनो भ
मंति॥५॥ अवारितोरणे॥ अवारिते तोरणे पानीरहितं॥ तोरण इति द्वारि बहिः शोभार्थं यद्दीयते॥ अपक्षे
अवारितः॥ केनापि न निषिद्धः॥ रणे संग्रामे॥६॥ विवरालीनकुलीर इति॥ विपक्षी॥ वरः श्रेष्ठः॥ आलीसखी
नकुलीप्रसिद्धा॥ रराम हरिः॥ विकटे गर्ते॥ आलीनाः प्रविष्टाः॥ कुलीरा कर्कटाः॥ यास्तान्नं मिश्च॥ नार

या॥७॥ कुवलयवनराये जे इति॥ कः श्यामीबलो नडः। यवो व्रीहीविशेषः नरो मानुषः। आजिः संग्रामः। पक्षे
कुवलयानि। उत्पलानि तेषां वन पंक्तयः॥७॥ शंकं तलाभ रतेन॥ शकुंतनवरेनेतेन॥ शकुंतलाभिधा
नाकण्वर्षितनया॥ सा चंद्रनिन्नान शकुंतलानाम्नकेन प्रसिद्धा॥ भरतनामिधानचे तस्यास्तनयो रजतः॥ ते
न पक्षे शकुंतः पक्षी॥ तस्य लालनं तत्र रतः अनुषक्तः। तेन॥७॥ कलंकविरहितः॥ कलमव्यक्तमधुरः॥ क
विः प्रसिद्धः। अहितः शत्रुः पक्षे। कलंकश्चिह्नं तेन विरहितः त्यक्तो न भवति॥ अपि तु सकलंकः॥८॥
अहीनाहिततनयः॥ अहिः सर्पो नाग रूपः॥ पक्षे अहीन इति संबुद्धौ॥ अहीनां सर्पाणां इनः स्वामिन्॥
अहिततनयः॥ अखंडितनयः॥ अहीनं अहितं अहितमिद्रिपयस्य तस्य तनयः पुत्रो न भवति॥ किंतु हीना
हस्य धृतराष्ट्रस्य राज्ञः॥ तनयः। राजीवसंनिभवदनः॥ राजवं॥ राजीव इति वृहस्पतेः संबुद्धिः सन्नूसक्रनः

स्नवत् हस्तिवत्॥ अपनोन्नवंति। अश्राद्धो वासुदेववाचीत ग्रहीतो न भवति॥ सवाद्देवेन विनान भव
तीत्यर्थः॥ पक्षे द्विजो गरुडस्य॥ पक्षे रापंक्तिपंक्तिः॥ वसनूतमी पेतिष्टनः॥ स्नवदनः॥ हस्ति खः॥ सम
स्नपक्षे॥ राजीवं पद्मं तेन संनिभवदनं यस्य तत्तथा॥ विधुर विरहितः॥ प्रत्नवायुवर्जितः॥ पक्षे विधुश्चंद्रमाः॥ र
विरादित्यः॥ ताभ्यां रहितो वर्जितः तृतीयपक्षे विधुरचंद्रः॥ अविमेणुकः॥ अहीनः वैरी॥७॥ नरकरेणवः॥ न
राः मानुषाः॥ करेणवो हस्तिन्यः॥ पक्षे नरकस्य रेणवो धूलयः॥ नरकरे मनुष्यहस्ते अणवः स्तन्छमरतासि॥
७॥ नरकपालरचिता॥ नरकं पालयंतीति तेनैवाविरचिता॥ तथा वैवस्वतस्यानस्यापिता॥ चैवमस्य पक्षे
नराणां॥ कपालानि ध्यारां स्थितैः रचितावृत्त॥७॥ हानवक्रमस्तमरहितः॥ दानं करिणां मदवारि॥ वक्र
लो वृक्षः प्रसिद्धः॥ सत्यमराणां हितः उपकारकारी॥ किरातार्जुनीयकाव्ये गांबरखषिणामकेरा

महार्जुनस्य शिवस्य युद्धे रूपमवगम्य । अर्जुनः कीदृशो भवत् ॥ दानवकुलस्य भ्रमो भ्रान्तिस्तया रहितः ॥ स्यात्क ॥
७॥ विधुतारातेजः ॥ विधुरहः कंपितः ॥ शत्रुर्येन तस्य ॥ संबोधनं ॥ अजो ऽनुत्पन्नः ॥ पक्षे विधुरश्चन्द्रः ॥ तारान
हन्नन्तयोस्तेजः ॥८॥ अहिमकरमयः ॥ अहिसर्प्पः करं राजग्राह्यं ॥ नकरः अकरः प्रत्यायरहितः ॥ अ
योजो हा पक्षे सर्प्पो मृकरस्तन्मयो वा नः ॥७॥ कुशालवर्द्धितः ॥ कुशाले वर्द्धितः ॥ वर्द्धिगतः ॥ पक्षे कुशाल
वौ शीताघुत्रौ तयोर्वर्द्धितः ॥८॥ सुरनरखेदे वह्नृदयपक्षे स्त्रीपुरुषसंगमे रवो ध्वनिविशेषस्तत्र
॥८॥ कुंदमकरंदविंदवकंदृश्यं ॥ दमकरमुपमेयो कारिहवोग्निहारहोयस्यास्तीति स तस्य संबो
धनं ॥ हवोग्निहाहः ॥ कुंदपुष्पस्य मकरंदो रसस्तस्य विंदवः ॥७॥ ककिरणो करा ॥ के मस्तके [illegible] गोत्क
र रश्मिसमूहः ॥ पक्षे कोकिमयुरः ॥ रणे ॥ संग्रामः ॥ तत्र कुकरत्वेन्दुकरः ॥ तस्य संबुद्धिः ॥ राध्वं ॥७॥

लं समस्वां कं पानीयं ॥ पक्षे लांछनसहितः ॥ समरः ऽस्यनरः ॥ पक्षे संग्रामात् ॥ कुंतरा ॥ कुं दृश्यो वी ॥ ज
रादृढता ॥ अः विष्णुः ॥ पक्षे हस्तिनः ॥ शंकरः ॥ शं कल्याणं करोति राजग्राह्यः ॥ अन्यामः ॥ अथवा करोहस्त ॥ प
क्षे शंकरः शिवः ॥ नागी रथी ॥ नाहस्तिः ॥ गी वाणी ॥ रथी रथवान् ॥ पक्षे गंगा ॥ अगाधवारिहरफानि तत्तरंगा
अगाः पर्वताः ॥ धवाः स्वामिनः ॥ रिपुः शत्रुः ॥ रजनि हि रात्रिः ॥ तत्तरंगाः अक्षतनत्या ॥ पक्षे अगाधश्रतत्तस्यर्कवारि
तस्य हरणं ॥ हरः ॥ तननजनितः ॥ उत्पादितः स्मरो वी विर्यस्यास्तथा ॥ कुसुरवनबाधकोदयः ॥ कुं दृश्यं ॥ त
स्यानुत्तहर्षः ॥ अवन्धवोरणरणयुक्तो जनो ॥ अदयः कंपारहितः ॥ कुसुरवनबाधकश्चन्द्रः प्रकाशकत्वे
न तस्य उदयस्तत्पतिः ॥ छन्दानीस्थिं तत्तत्समाहः ॥ कंदर्प्पे [illegible] ॥ सारसस्तत् [illegible] णा नाम प्रिये
ति ॥ अनिधानवचनात् ॥ पक्षे प्रकृष्टः श्रमेवो तरतां यानि ॥ कासारः सरः ॥ तत्सहितातयुक्ता कोनि ॥
निपाताः ॥ वादृश्य अकरोदयः निपाताः प्याया ॥ तत्तरपक्षे के पानीये नीपानीयेषां नौका वा ॥

हारा विना ॥ हीरा विं । हारा बोधिद्यते यस्मिन्न्स्तेहे तन्कं हारा वि ॥ नौ कामनवः । पहेली हारा । विनायुभा
नुना क्षिमेन्नूषा । वगिरिसारमुखा । गिरिवचसि सारमुखाः ॥ पहेली गिरि सारि जो हा । के मुखा । स्याली ॥ वास
रोजरातयः ॥ सरस्वडागः ॥ तराहद्नः ॥ ग्रयः श्रसिद्धः । पहेली पद्म पंकः ॥ केशवनौका ॥ नौके शवनौकाम
र्कटः ॥ पहेली केशवनौका ॥ ३ ॥ नावून विपन्नराणां विपन्नसाः । विगतसध्यानिम्नवंतिः पहेली नावरः श्रीवास्तुवे
वः । पहेली विपन्नू विनाराः ॥ नागानां पर्वतानां । अरविंदवास ॥ अरविः आदित्यरहितं ॥ देवानवक्रिदा वानूप
ह्नेरविंद्वान् पद्मवान् । अनिमानिष्ठ । अनिमयरहितं मानहिमः ॥ अतिष्ठ कोडवक्रितं पहेली अनिमा
नयुक्तेषु मनुष्युक वचनः ॥ समुकं मनुषे हे युक्तेषु कंपानीयं । अनसः शाकटस्य । पहेली सम्प्र मनुष्याह युक्ता
॥ मित्रोदय ॥ मित्रसंपतिः पहेली आदित्योदयः । मरुवनी ॥ मरु नारव कंटक सहिमा । पहेली कामयुक्ता ॥ ७(?) ॥ प
पमपरिच्छेदः समाप्तः ॥ विमत्सरं विमनू पक्षिपुत्रं सरः तडागः पहेली मात्सर्य सहितं ॥ सकलंकं सर

क्लहेतुमनां तेन तथा सरसः ॥ अथापि प्रश्न एवोत्तरः ॥ सरसूहतिष थं नां तडागस्य पहेली सहरसेन वर्त्तन्तः निसरसः
सहेतारा ॥ वदेम कथयतः अराबुरिकं । पहेली वदबूहि । तारान हां । पुनरपि प्रश्नस्यादिमध्यान्तस्थितसुत्तरमा
ह ॥ अक्षररहितः चित्रमरप्रियः ॥ त्रातिरहितः ॥ प्रनयः ॥ प्रनदति त्रुटयते । स्मादिति उत्पत्तिस्थानं । पहेली प्रनव
स्वामिनः सहस्रा स्तुत्युः । पहेली सनोचनस्य ॥ नगतः पर्वतात् पहेली नगतो न चलितः वारिवाहः । वारि पानीयं वा
ह्राहो विकल्प विधायी अहः हिनः । पहेली वारिवाह मेघः । नास्तिकवर्गमध्यरतिः । नास्ति अविद्यमानः ॥ कवर्गे
गकारो मध्ये यस्य सतथा ॥ नास्तिकाः चार्वाकाः । तेषां वर्गः समूहः । तन्मध्ये तन्नवतीति । पुनरपि प्रश्नस्थितमु
रमाह ॥ कविमेति हे कोटिच्छिद्रनाकामदेवेन ॥ कविना काव्यर्थो । कस्येत्याहि । कस्य पानीयस्य ॥ का ब्रह्मा । के
(ऊतः) शिरोमिः ॥ पुष्पीन अहिकम्मिति ॥ अहिं निरपायं मध्ये हि शङ्कत्स्यका ॥ अत्र मितपने तद्रूपेणावस्थानात्
अहिमर्दति ॥ अहि शेषा त्रिधानना गम्मा ॥ अः क्लध ॥ सावधाना ॥ सयत्ना । पहेली नाधस्रा छेननौ रुपमापद्यते
शिषरिणी ॥ शिखरिणी पर्वते रमलिहमी ॥ पहेली शिखरिणी वृत्तविशेषस्य पंचदश्याहारस्य नाममात्रिनी ॥ म

नह्मी॥ अजिनी अमरी॥ पक्षे इतविशेषणस्य पंच हन्या हरनाम॥ अजिनवति अजनात्मिनी येसा तहन्नि॥
नबहानंनहामंत इतिनहवपुक्तेः स्मृथः॥ पक्षे अजिनवति तिरस्करोति॥ अनुसराम॥ अनुपश्चात् सम
प्रेसहरामेण वर्तते इति सरामः॥ अन्वेष्याम॥ अनुजग्रहे॥ अनुपश्चात् ज्ञानं अनुजग्रहे॥ पक्षे अ
नुग्रहे अनुगृहीतः॥ समाद्धिरे॥ समागत्याहिर हिता इधिषु सिद्धं रेनी च मनसबुद्धिः॥ पक्षे समाहि
तैसत्य ता समाद्धिरे वर्तिरे॥ अवमत्तारः॥ अवसंवमरहितं वमनरहितं तारमहानम्॥ पक्षे अवमंता
रः॥ अजिनाविषत्ति॥ अनुमानासे॥ अनु नौकावद्भिंतो मानानुनती॥ असेषफः॥ अहं अनुमाना
से॥ अनुमासस्ये॥ अनुमानं करिष्यसि॥ दास्यामहे॥ हास्यावेष्टिकाया॥ महे इज्ञायं॥ पक्षे दास्या
महे सुगम॥ प्रयास्याति॥ प्रयासी आजस्य युक्तः॥ अतिअनिशायाये॥ पक्षे प्रयास्पति॥ सिष्यति
संन्यजेत्॥ असंति विघते॥ अनजनन्ह्यनुतं॥ पक्षे परित्यजत्॥ नहीयतां नहीप्रसिद्धमयनं
॥ पदपत्रदेशः अक्षहराणि॥ पक्षे अस्यच परार्थ अजीतवम्॥ अजा अमरी॥ नवः जरसंहितेन॥ प

तैअंनीजवं॥ नजनवाहनं॥ मानवनगाः॥ यः इच्छति तमामं अस सर्वत्र प्रसरास्ते अनंतरं हीयत इति स्थि
ति॥ तेनहेमानवमेनुष्या नगा गिरयः यहे॥ मा अनवन अरहाण॥ अगा॥ गडा अधर॥ धृतवान्॥ असिगोव
र्धनगिरिः॥ पक्षे अधरोष्ठः॥ समरंजयं॥ समरं संग्रामं जयं परपरा नवं॥ पक्षे रंजितवानहं सम्यक्॥ परा
जयेमहि॥ पराश्रेष्टा॥ आजये संग्रामा॥ महिहे मेहिनि॥ पक्षे पराजयेमही॥ परानवेमः॥ विनोदय
यं॥ विनायूनक्षपहिणा॥ उदये संपन्नो यं कल्याणविधिः॥ पक्षे विनोदयं॥ अकेशं॥ अकृष्टं करोमि॥
समहास्य॥ महत्सु हितमुखः॥ पक्षे हत्ममेवस्य॥ अहास्यहां॥ हास्यरहितं॥ पक्षेत्य क्रवंतो नदेतं॥
अनावः॥ अनोदिलीरहितो॥ अः हल्लः॥ पक्षे अनावा रव्यप्रमाणं॥ विज्ञानवाहिनः॥ विज्ञाः पंडि
ताः॥ नवातपूपमनिष्पना तु॥ जन अहित्य॥ पक्षे प्रसिधार्यः॥ यमोगं धने॥ यमः प्रसिद्धा अग
पर्वतं॥ धने विते॥ पक्षे पाणिनिस्त्र॥ विशेषणको मेयोन॥ विशेषणं पदं॥ एकामद्वितीया॥ अर्थे
णद्रव्येण पक्षे चंद्रमौलिन मूर्ते॥ परस्मै पदं परस्परं खुतिन करोति॥ पदंतिस्तुवंतम्॥ स्वरितः

स्वरस्वर्गवाचकः॥ रतः सक्तिनस्य पक्षे स्वरितः॥ ऊरुस्वदीर्घयोः समाहारो मेलकः स्वासरोगं॥ स्वाऊरुकर॥ सरस्तडाग
॥ अगं पर्वतं॥ पक्षे प्रसितनरमार्यः विमाकरनवनं॥ विना विगतदीप्तिः॥ करस्तहेतु बुद्धवनं प्रसिद्धं॥ पक्षे त्रप्रादि
त्यक्तवनं॥ वीहाराः॥ विपक्षिणो गरुडमयूरौ॥ हाशब्दः शोकवाची॥ राजस्य पक्षे वीहाराः॥ प्रसिद्धा॥ कंसासु
रः कंपानीयं॥ सा सहएबाने॥ वासुदेवेन॥ वर्त्तनीया सा सवासुदेवासुरज्ञा वचनं॥ रस्ति वक्रे नाम॥ पक्षे
प्रसिद्ध एव॥ आगम कम कूरोदितिः॥ अगं गिरिं॥ अकंते यस्य तं॥ अकतोपानीयरहितं॥ रोदिति क्रंदि
ति॥ पक्षे आगमकं दुर्बोधं केऽत्रेरोतु॥ हतवान्॥ समजनिलनयः॥ समहेजज्ञ्मीसहिता॥ जनितनय
॥ उत्पादितनीति॥ पक्षे समजनितउत्पादितः तनयः पुत्रः॥ इति द्वितीयं परिच्छेदः समाप्तः॥ ॥ २॥
अंजनानरत्यादि॥ नरश्लोकः॥ अंबा सुदेवां जनाजोका॥ नं नक्षत्रं अभ्रादारकीडारहिता॥ अरिर्जनयुक्त
बाहौ तुजो घनि मेघवत्॥ चितां मत्तेहास्यानं॥ वराश्रेष्ठाः कंदंतो परमारं मेघमिति यावत्॥ बक
बकपंक्तिं॥ तत्रेशो नामा धत्ते॥ हजीपद्मवान्॥ कंनजं॥ हरजो नयोत्तत्र॥ पक्षे मचक्रस्या हक

श्रवणा अलवणाय वो वीहि॥ पक्षे अंजनाना नाः कृष्णाः॥ महावारिवायः॥ हत्मेघाः॥ ओघः समूहः॥ ते
न निचितं अंत्रं॥ अंबरं गगनं॥ येषु तेन तया॥ तुनरपि किंभूताः॥ कंदंबाबकु फला॥ कंदलीप्रसिद्धा॥ रक्त
हस्तथैव॥ एषां कस्तुम रजो सिम॥ पक्षे जामनोहरा॥ वायवो येषु ते पितथैव॥ कोकीत्यादि॥ कोकश्च
क्रवाकः॥ सोऽस्यास्तीति कोकिलाला जिह्वा॥ अयसे भविकार॥ अवाचाश्लेष वचने अजसः॥ क
सोहक्रियामंरः॥ हकारमहारं॥ अनं शाकरः॥ हरः शिवः॥ अशोकः शोकरहितः॥ तवत्वहायः॥ का
जीगोरी॥ नमसाकंडमा कृष्यमाणामित्यर्थः॥ वालिताडी हहासं बुद्धिः॥ मधुदैत्यः॥ अखरः अथक
वचनः॥ पक्षे कोकिलानाः प्लोध्वनिः॥ तेन वाचालो हृष्ट्वशब्दः॥ वाचालस्वासो सहकरोऽत्र्वतिआम्
ग हृष्टालेनमनोहरः॥ चित्रो द्वैमेकारि॥ सतथा॥ अशोकस्तवृकेत्यादि॥ अस्तीत॥ अश्लिष्टश्वासो मन्ता
लिश्चतियस्तस्यमधुरः॥ हृष्टस्वरा अनियुक्तिनसोपितथैव॥ कुमुदमित्यादि॥ कुमुद पृथ्वीह
र्षः॥ अवनपरास्त्व एण परा॥ गारं विषं तिनां मः जितमं तः पानीयं सर्वसमुद्रपानात्मन

तत्रथा॥ विक्षिग मा॥ कृतगमा॥ गमकः सुबोधः॥ अब्द उदकं पानीयं मुंचतीति कमुकः मेघस्तेन
रहितं। घेरे हेमंते हि। स्वमासं। पद्मे कमुदस्य वनं कुमुदवनं॥ तस्य परागः॥ कुसुमरजः तेन रंजित
मंगं॥ पानीयं तत्र विहितं गमागमकः॥ कृतगमा गमकः सो कोकश्च चक्रवाकः॥ तेन मुखा स्व
दरारखा यस्मिन् तत्तथा॥ विकचेत्यादि॥ विकचं हे केशप्रहितः॥ वारि पानीयं जराहृत॥ अप्रि
समुन संग्रामहर्षवान् नवसंसारः॥ अष्टजित नो अवस्थितः॥ नूमही॥ इपराकामपरागविव
क चसिराधनम्॥ जितंप रिहितं॥ पद्मे विंसितं॥ वारिजं पद्मं तस्य राजिः पंक्तिः ततः समुद्भवः उ
त्रः॥ मणेवो ज्वलितः॥ अस्त्रतः नूरिः प्रहृतः परागो रजः॥ नेक्षि जितं पत्रं॥ विषादेत्यादि॥ विषमंपा
दतः॥ विषंगेरं॥ अपातू पाद्वर्जितः॥ सर्प्पः॥ अनिप रिघमाणः॥ कामदेवः॥ यस्मिन् कुजनू तथा
कुंमही॥ तगनासर्वलोकेन अहिनारिपुः॥ पद्मे विषमस्वामोपा दृश्येतिप्रतंपतपर्वतः॥ तत्र गतो गि
कुतः॥ जता हि पिहितप्रदेशः॥ तत्रगतो हिः सर्पः॥ तस्मात् कुंमी रत्यादि॥ कुं महीं नीमी तिः॥ अं वा

खदेवः॥ इति लक्ष्मीः॥ रत्नं आहितं॥ अकरारातयाद्येर हिताः॥ अगंधुरि॥ अड॥ हन्त्रवंतः॥ गवा वा वा
अरिः शत्रुः॥ पद्मे कुं नीरमीन मकरा॥ प्रसिद्ध गज चारिणः॥ तेषामामामेजः॥ तेन अंबु वारि पयः॥
पत्रेमनपा रहानी॥ श्लोक प्रकरणमाह॥ करंककोइत्यादि॥ करं हस्तं॥ कवा॥ [illegible] कोल महि
कारं [illegible] सबुद्धिमारुतवे धत्ति॥ वृद्धि प्रति कइति॥ मित्र अरको शवस्य चनात्॥ हे [illegible]
[illegible] जहं॥ मकरं प्रत्याया सहितं॥ वितपहितः॥ सरस्तडागमे॥ हे [illegible]
[illegible] मत्तः द्विगत मलः॥ अत अहं॥ नक्षत्राणां॥ गावः वावः हे रहे [illegible] नीसंरम
[illegible]॥ [illegible] जगामा लक्ष्मीः यस्यां सा तथा॥ अकृतः अशष्ट प द्वेकुरंककोक
केरुरक जहंसाः प्रसिद्धा॥ पक्षिणि मिश्रितः॥ करं वितः॥ सरोयस्य पद्मस्य कोमलो मधुरः
तकारो मधुः॥ पक्षिणां निरंतनसरं शक्तः मारुतो यस्य तथा॥ पद्मोत्तरमा हः॥ अमलया अभ्र
ययाद्य [illegible] योः अनुगमो यस्य स तथा॥ अनया भ्रमराः पद्मपत्रः॥ आयने अ॥ अर

ने अस्मः॥ अपगते रायना दने यस्य तथा॥ शमन नो जनन्न इत्यर्थः॥ द्विपरूपतं दन्तिनि
हिमनिमित्यर्थः॥ अरयवः शब्दवादि रये वेगः॥ तेन विहीनः॥ अरेनीचस्यामेत्रणं
द्विअरेकपीडो अबंधः॥ अपएवान्हुपर्ण यस्य अग्रेः द्विनविद्यते बंधो यस्याः मुक्तो
नमः॥ अहहमः॥ अहः अहस्सहिनाम् द्विकर रहिनः॥ गजः गजपर्वने॥ तानत
मकः॥ हस्तिनां वंशागजः॥ द्विजन्मन्यः॥ अहीनबलवान् द्विअहीनः॥ अहीनां
सर्पाणां स्वामी काकपक्षमाहात्म्यागहवनइति सर्पनियतः॥ द्विनापुरुष
आनन्दनो विषनेषु सेवी भवति॥ नागतनयः रवोवडिनतिति पुमान्॥ द्विनाग
तनयः नागपुत्रः॥ इह हस्तिपुत्र इत्यर्थः॥ नागरमणि॥ हे नगर विदग्ध वो मणि
प्रसिद्धो द्विनागरमणि नागकन्या अधुना गोत्री जाते सं॥ अजरामित्यादि॥

ता॥ पक्षे तारकाख्यो असुरः॥ स च कार्तिकेयेन हतः॥ तेन विरहिता अन्या कृता॥ व्यंग तनयः॥ गतनयः नीतिहीनः॥ ममतइति
नम्र॥ गौरसं॥ विगतं करचरणादिकं यस्य स व्यंगः॥ तस्य तनयः पुत्रः द्विव्यंगः हस्तपादादि रहितस्तत्तनयः पुत्रो यस्य स भुमान
वाच्यः॥ गइदानी प्राकृतादि॥ नाषया इबोधितवान्॥ प्रश्नस्यापि किंचिद्व्याख्यायते॥ दिनमणिरित्यादि॥ दिनमणिरादित्यः॥
स करो रश्मित स्य हस्तस्यश्रः॥ तेन अस्पष्टं प्रति बुद्धं विकशितं भवतीति किंरसे॥ अस्पृष्टेन्दुकर माह॥ कमलवणमिति
पानीयं अलवणं नस्यात्॥ अपितु सर्वं जलमेव॥ पक्षे पन्नं सेगमइत्यादि॥ खेअकाशे॥ गम्यइंगम्यते॥ के ब्रिया को द
र क्रिया आदित्येन॥ अविसामनमिरेणेति॥ अविपविरहितं॥ सामहेसरोगा॥ नं नन्तं इः कामदेवः॥ एण हे हरिणः॥ अवि
मनमिरेण विश्रामभ्रमरशीलेन॥ मरुणेत्यादि॥ मरुकेमध्यमन्दे वलि पनिहितिः॥ यणचर्वीयदिणे॥ घनात्यये हिनो सर
पादं तां यातं॥ मतं सर गे डोगः॥ कोहशः शरदीह वनाविहवाहिर मिति॥ स दहात्॥ दंतमसहितान्॥ अवतार हरणपरेण
हवाग्निश्रन्या॥ अहिः अहिः त्रोषनागः॥ अंवासुदेवम्॥ पक्षे सरहातपः॥ मरुत्॥ रौद्रः॥ मेननापितं॥ न द्विकृतो वाहिरं॥ बाह्यो
यस्य सोः नतथा॥ केसरात्रणेत्यादि॥ केरिसः॥ कीदृशः स्वत्रणे भा मरुने भुहो भवति॥ जगणुतनः विसतन्मनिनि॥ विश्र
आमगंधिः॥ तं तकारं दैत्यं वरुजसा हंत्यागति॥ न्यायात्॥ अष्टस्मरजः॥ पक्षे विश्रांतविन्नः॥ को न्हइत्यादि कोरो भ्रातेवीर पु
रुषाणां रामजकन्या यमइति॥ सो सुखं अजकं असिद्धं॥ मालक्ष्मीः अलंते॥ अजमितिशयेन॥ मेन क्षत्रे पक्षे संग्राम कर्मा इति
अहिणवणा॥ न्ती आदि प्रथमवासितनगरीं तोराद्धः॥ असाकुणे असाक्ष धोकेण॥ केन॥ उवइ उहसी भवति॥ कलन
॥ करनः करिवृणः॥ नः एण हे हरिणः॥ पक्षे प्रत्यानयेन॥ कराहिनयेन इत्यर्थः॥ पक्षे दनेनइत्यादि॥ प्रिन्नं प्राप्तं दनेन हरणेन॥

ने। मरणं॥ सकरस्य सम्यक्स्पर्शः॥ पुत्रेति। अत्रैः कहिप विसहेहि॥ कत्रप विशद्धि॥ तुरंगमत्वा॥ तुरं गमार्थं कपिलपनमिति॥
वानरस्य॥ लपनं मुखं॥ पक्षे कपिलस्य॥ मुनेः एवं वनमाश्रसं॥ रुत्रं शिरमित्यादि॥ रुप्रस्पेदकपं॥ शिरं मस्तकं केशिरो कीदृशं॥ हे
भवति॥ चातकं कातरं कमिति॥ चातकं पक्षि विशेषं॥ रुका रसनयं॥ कं शिरः पक्षे जातगंगा तरंगः इति॥ ज्ञाणाद्ध्येत्यादि॥ ज्ञा
ना त्रिश्रि मिछति॥ महिला सापि किं करुते॥ ब्रूते॥ अएवत्सारं॥ वाहावेहि॥ अः कौ अरः॥ एवा मदेवे॥ अचंचरं मार
कामदेवं। वाहाः प्रसिद्ध॥ वेहे पक्षिणः॥ द्विहिगमो॥ पक्षे अपूर्वं बुद्धेच चर्मकारा॥ पद्मस्य हाउकंडीत्यादि॥ हंडिकां कुंडि
नानयसि॥ किमिति होपुरुषः॥ असारे॥ अस्माकं॥ इपेन्द्र इदानीं॥ पंचशः स किं परिहारोत्तरं ददाति॥ नाहीं कुंभारः॥
पुरुष॥ अहिसर्पो कि हृद्यं॥ हेलारा॥ पयहिराहुगमं पक्षे नास्ते कुंभारः॥ कोणिवसइत्यादि॥ को निवसति स्वर्ग राणि
गहनं कं तमध्ये॥ सहार्जुनेन युद्धे॥ शिखिगामीय॥ कार्तिकेयः कीदृशो ऽभूत्॥ सरत्न ससव राहकोणा॥ सरत्नं ससं वराह॥
र्गः॥ प्रसिद्ध॥ पक्षे कीराता र्जुनीयेषु देसरन्नह॥ सवराग्रः॥ हवर्गः॥ सबरसंग्रामाग्रणी॥ काहरइत्यादि॥ काहरति मनः पत्फ॥
णगण योवनस्लाघनीयस्य॥ केत चुटचटनशाहाः कृतागाः कीदृशाः॥ शां मानवंति॥ सरिसवकूअ॥ सदृशा वधू
तुल्यांगना॥ पक्षे सर्षपकूता॥ पाणिग्रहणेत्यादि॥ पाणिग्रहणनिहस्रनिं विवाह॥ शोभते॥ कान्यां तु पिनः॥ साहसनमत
वीर। पवित्तेन रिपुदबलं॥ कत्रखंडितं॥ समरंगणे हि समानरागमन्यं॥ पक्षे समरांगणेषु॥ रपिनइत्यादि॥ रसितेन सा हि
तेन॥ केनोद्घाटनं क्रीयते॥ नीरसरावेण॥ नीरसच्छायादि॥ द्वितीयपक्षे॥ निरसध्वनिना॥ तृतीयपक्षे॥ नीरसरावेण
नीयसरावेण॥ सुधमेनहेममित्यादि॥ स्तं करोमेव दहति॥ दहति॥ मेघोपीतं॥ यथा सूकरकेनवना॥ सग र

[illegible]
समस्या वेधनं॥ तहितः लवः श्रीनाथत्रः॥ सोऽस्यास्तीति लवि॥ ना पुरुषः॥ उदितात्तल्का तुरंबाकुंगमनिगम
कुंभारस्मिः सारसूह अरेण वर्त्तगइति सारः॥ कलिका प्रसिद्धा॥ श्रीखंड एव प्रत्यय॥ आजना दृष्टौ बहुभिति वच
अनशाकटं हे अविनाप्रसिद्धा॥ पक्षे अनरामे॥ प्रसिद्धोरतानंतपो॥ शुभाचारोयुवहारः॥ नथा बजे अहर
शालिता मां विनोदितो हरिता॥ भुजंगमः सर्पः॥ नस्य निजः सहस्रः॥ सवासो अमरस्थेतिणापी कलिका॥ जस्य
तेनगचिवृद्धिंगता॥ सर्वतो नक्रमाहे॥ हावीरा॥ हाहाकृत्यागे॥ इत्यस्यधसतोः प्रयोगः॥ आराः छुरिका॥ हारामुक्ता
ता॥ विसर्गोपसारेण॥ हाराष्टः विआशाकरः॥ इः कामदेवः॥ तो वीरुत्रान्नू प्रसिद्धो॥ हीवीक्रीडायुक्तः॥ अर्चारा॥ हाराष्ट
रमाहाय। विसर्गमयं अ… तिभवति॥ रान्या हानरत्यस्य प्रयोगः॥ अवीमिंदु को अवीहा॥ अप्रवदर्वा॥ अभिलाषो यस्यसो
॥ राराष्टेपि सर्गमपन… कारमाहाय॥ राद्रवं॥ राहो विधुंतुमन्चीत रतने विषयति॥ इलहस्ती॥ वीपहिणो॥ हंसगम
हावीः पत्नी॥ तत्रस्थाहा अभिलाषो यस्याः सा तथा॥ विगानश्चेष्ठावनत्नपतीति विहा॥ वीराः शूरस्वरूपाः॥ विवीधूतनकांत
रवाहने षुधसत्रु॥ हीनरहीमीति॥ डु:खितः रहिनवानू॥ प्रतिलोमेन॥ वीरनहीडंघसरितू॥ नालिकेरडाः॥ नालिका
नवाप्रतिलोमेन॥ तारकेन। आक्रीड्या। मालिका। कालिमाइति। मालिकुसुममाला। प्रतिलोमेन। कलिमाकदृ
द्धिकालिना। हेकब्रुलनू॥ आलिमा अमरेण॥ प्रतिलोमतः नालिका पद्मकं दांकरिका॥ दंष्ट्रास्नइति॥ दशनसदृशां मध्य
लोपमध्ये दंनमायाविद्धं प्रतिलोमत॥ नंदकाल्पाण॥ कांतगिरेति॥ मनोहरराष्ट्रेन कारा बंधनागारं। प्रति

हंसौरा का निशा करइति वचनात्॥ राका हंसीमा॥ खंजनाइति॥ खंआकाशं॥ खंजनोरवेलडः॥ खंड्नाखंजरीटप

नागरंगमिति॥ नागवृक्षः॥ नागहेमपर्यो नागरं सुबुधिं नागरंग प्रसिद्धं॥ सचरा इति॥ रांधनं॥ आर्द्रवर्षं द्वयं दद्यात्॥ आव

प्रसिद्धाः॥ वनचारिणः॥ राज्ञोरोत्तम इति॥ रामः मध्ये हंसोत्तम इति हत्वा राज्ञसोत्तम इति॥ लवली [illegible] मिति॥ लवली वृ

विशेषः॥ अंते लपादायां तल वली लयेति लवति॥ समान इति॥ मालक्ष्मीः॥ आद्यंतयोः समो हत्वा समानो लवति॥

लकमिति॥ पजाराभ्रष्यं॥ मुकं पक्षिणं॥ कं ब्राह्मणं॥ हिमकर इति॥ हिमकरं चंद्रं भ्रमकरेतं लचरे॥ करे [illegible]॥ रेनीरा

बोधने॥ तपस इति॥ व्रतनियमाय॥ पक्षे आद्यो हरे॥ द्वयं विहाय॥ मकारनावसत्व॥ तद्वसकारे स्थितं॥ नागरका

रोक्तत्वन्नः॥ मध्यात्हर द्वयं विहाय नाकः स्वर्गवाची॥ केशरद्रुमाः॥ बकुल [illegible]॥ पक्षे वर्षे चतुर्थ्यमंत्यं निरस्य

मस्तके॥ यागविधिः॥ यज्ञविधिः आद्यंत्यो वर्णौ त्यक्त्वा गवी निस्यात्॥ पयोधरसमय इति॥ पयः पानीयं॥ दुग्धं वा॥ यु

योधः॥ तस्य संबुधिः॥ हे योधधर हे पर्वत॥ रम हे अपक्ष॥ मह मया वर्तते इति सम॥ तस्य आमंत्रणं॥ हे सम॥ म

धनो हानव॥ पक्षे पयोधरसम इति॥ मेघसमय इति॥ पराग रंजित॥ परा श्रेष्ठा॥ राग हे भूषण॥ गारं विषं

रंजितमालीलं॥ जितः परिभूतः॥ पक्षे पराग॥ पुष्परजः॥ तेनरजितः पिंगरितः॥ एकांत रतिश्रेषनाम॥ माहा॥ न

कारेण नीपहे कदंबः॥ परेऽन्ये राकाहंस निशाकरेयाति॥ हे काण॥ पक्षे नीरापकारेण॥ पानीयन [illegible]॥ व

विना॥ विरहेषु लतः॥ रविरवयुक्तं हसनं हासः॥ तस्मिन् हासे॥ सेना चतुरंगबलं पक्षे विहारसे विना॥ मित्रके

॥ नागपाशायं चितम हा॥ तारकविरहीते॥ कविरहिता॥ कविमन्तपर विकरता॥ विकरता॥ विग

॥ दाक्षोननयोगयोरक्षोकचूतपोः सर्वो निविपरीत माचा भूतां पूर्वतमित्यादि॥ परपतं प्रति निमिषा हं दृष्ट्वा॥ वध्यस पिढं

करं काचं दृष्टिपितं॥ निषेवा वैकल्यं तू मानि॥ कुसुमानि॥ एतेनोत्तमजाति हं॥ प्रतिपादितं॥ रविस्तनेत्यादि॥ चिरमब्दा

कालं रहता॥ अखिलं जगत् समस्तं जगत्॥ विशेषणसामर्थ्यात्॥ रांकरोऽनबोध्यः॥ किंभूतः॥ रविस्तनकृतगोकर्णी॥ कर्णे

कृतसर्पः॥ पुनरपि किंभूतः॥ नरकशिरा॥ मानुषकपालं शिरसि यस्य सतथा॥ पुनरपि किंभूतः॥ असमरुक् पाणि

सम[illegible]द्भय॥ रुक् कुसूजं॥ एतत् संज्ञकं पाणौ यस्य सतथा॥ श्रुति विषयः॥ शब्द गुणो यस्य काशस्य तदेवांबरं व

सतथा॥ पुरेनेपि किं विशिष्टः धरात्मधर॥ धरः पर्वतः॥ तस्य गौरीः॥ तां धरतीति॥ अथवा धरा पृथ्वी सैवा तत्मा य

गोर्याः॥ तां धरतीति सतत्मा॥ कुध्रेन्द्रस्तपीत्यादि॥ कुध्रः पर्वतः॥ तस्येनः स्वामी॥ हिमालयः॥ तस्य दुहिता गौरी तां प्र

तीति प्रीः शिवः॥ तस्य नरवं॥ तस्य आश्रयासो ग्रजो वह्निः॥ तेन दग्धः॥ कामदेवः॥ तेन उन्मदा॥ स्यंतेनानृत्यंति॥ कुरे

जेन्द्रषां काले केवलं जन्म नदीनाम्॥ तस्य प्रियो वातः॥ स एव नो धन यस्य सर्पस्तमकल्पं तेन सतथा॥ दयावारित्यादि॥

द्वयेस्यां तत्पादद्वयमपसार्यहि तद्व्यापः॥ दृष्टो मयेत्यादि॥ प्राचीपत्रपतिनिमंजां॥ एतेन यत्नपूषवमस्य सत्पांतां दत्तायति

याममनं प्रति॥ शाहित्येत्यादि॥ दहिण पचनो दिशा समीजयति॥ जोचनानि मधिकवधूं॥ निपुणा सखी पुन तस्या कल

वराणि विदधाति॥ कोकिलानां ध्वनि॥ साम्मेण॥ चूतस्तुति निंदामा हा॥ बकुल दोष इत्यादि॥ बकुलवाकु दोषबकुल

दर्धसौ॥ अत्र चघनां दानवादीनां हंता॥ विगुरोमात्रजस्यकंस्नति॥ येमपरा॥ तेन तथानीमा[illegible]नो[illegible]

...नर्ल्लेनाभिन्नानि॥पाताले॥बलाहकबिलेन॥बलाहहेतुकरः कपिलेन मुनिना॥पक्षे बलाहकः॥मेघः विवरेण॥ ... प्रा
णाहिंस्यादि॥धवजोत्नले॥केः ओजने॥धरिणा॥स्मशानदेशस्य निरयस्य परत्र पाजा॥केः परिवेष्टितं॥नजकलंके हि॥नरकस्य
नाकेः कपाले॥पक्षे नरकरकस्य रंकाः॥नारकिकातेः॥शरीत्यादि॥वैरीष्टछाति॥रागमेरानेते॥कचघनः॥केः कार्यापपपि
स्मभवदणोमेशो नेतो॥निध्यमथ्यनेकतान्यपि॥अहितरोकादि॥अहितैरेहेरात्रे॥वकेः पक्षे अहितपक्षे॥अनुपक्षे॥पक्षे नो
ति भित्यादि॥प्राप्याकि मूलटनेः॥नितरेहहा नानु॥अदोसनेनन्नरे॥मंतनीलुदनस्य॥नोकुंधारतः इरवगता नि
पाः मोहांधकारगहनं॥लेपनवद्धाकिंलनंते॥विससरणमिति॥विषमसंग्रामं पक्षे विषेनमरणं॥विषमरणं॥नाणी अप्रणि
धानमानानि॥निद्रयाविकला॥साकिंनाण्यते॥बूहि॥नसंस्मस्य॥यः तिलसर्षपं पीलयति॥उपासौ सोकिंनल्पते॥दि
निकः॥स्नेतेलीति॥स्नेहः॥पक्षे स्नेतैलिकः॥६॥तृतीयः परिछेदः समाप्तः॥६॥ ॥पानीयकंनित्यादि॥अनुबोधः शास्त्री...
पसकारा हितगत्रिस्याद॥सारिकेति मध्ये अराशेति॥गुणरुषो गुणवद्धकं॥नोकार्यागुणैराकैर्याय मध्येपादः सना...
तस्पना मू॥धारधरेत्यादि॥गहो गृहत्रमति॥नगतः प्रियायथा॥नवचैरिलोकस्पन्नीनेणेनवध्यते॥ज्ञाणेनमुच्यते॥तन्वाज
यथा अतिक्रम्य नगछति॥अनुतेमुंइत्यादि॥रतनस्खलात्मनः॥प्रतिपादितं सरागचरणायः॥आरक्तचरणायरः॥दृष्टि
रेरज्वला नांनहो दिकं रागचक्षो हीयते॥अचजोकेत्यादि॥अत्रहीनवत्नेना स्नेन॥प्रतिपादिना॥किंतु असमर्थोमेः
॥येनसम्यग्धुनातानादि नहंनगछति॥अन्यथा कथं गुणफलन्हषणमिति॥दरदिष्टेत्यादि॥इष्टहष्टमुकुजामूष्य
...हणीसर्वो नमस्कृतः॥कंकेहितरुः॥अशोकद्रुः॥चूतस्वरणाहतंक्तो नः॥अत्रविवरं तस्य गगनं नदृश्य नारा...

...नतिसेवतायेतनया॥वानालं तात्यादि॥वानमवीति वानातु॥शेषानिधानो नागः॥तस्मिन्शायनेनिरा...
त्रापिसामर्थ्यानि॥वासुदेवा॥अरिचक्रेतनूधारयतीतियः॥अरंशीघ्रं वोयुष्माकं हरतु॥अरं॥अप्रकल्याणं॥धुन
पर्किनुनः॥महात्मुः माहात्म्येन॥ईहर्यीतः॥लक्ष्मीपतिः विडायाधानेना॥विनापक्षिणा॥मीडंस्वामीगुरुडः॥अपरातु
नीरोहः॥तेयानो कसीयस्यमनया॥वार्घाहाम्नः॥वार्घाहोमेघः॥तदहान्ता वियस्य अस्तहितं अनः॥अरशाकटंयेनशाक
॥नाशाकःगेहंता॥इंद्रियस्यहंता॥अरिष्टनिधानस्यबलीवर्दस्य नाशकः॥जनपीडका॥जनान्निपीडानकः॥तस्यपू
रः॥क्षितनोनोकः॥तस्यपीडकः॥विरथ॥विपक्षीसरथायस्यसविरथः॥छिन्नरथः॥अस्तंलोकं प्राप्त महोदयं करोतु॥दि
प्तमहोदयं॥लोकंप्राप्नोतीति॥अस्तंकरोतु॥संततमहितंजनवत्सलेत्यादि॥संततमहितः॥संततपूजितः॥सचासोजनवत्स
लानुवत्सलः स्नेहवान्॥तस्यामंत्रणं॥हिसंततमहितजनवत्सल॥अहितोजनो वत्सलो यस्या बकुनया चैसो पापक्रिया
रतेः॥तस्यापरितुष्टा हिवकुवलयपापायोकिणा॥सपरितुष्टानच्युतस्तपर्यः॥कं पितः ईश्वपतिः॥हिकस्मितःपतिः पा॥अ
खकरः॥अपिडाकरः॥हिपरमदुःखकरः॥अतिदुःखकारा॥प्रसन्नवदनेत्यादि॥करप्रचरसुनगः॥करोरभिम॥
पपक्षे प्रत्यायव्वहारः॥रातनूत्राः॥चंप्रेपि॥विनायकाहितप्रीतिरित्यादि॥शंकरपक्षे विनायके॥आहिता प्री
ते येन स आरोपितस्तेहि विनायके गुरुडे॥कन्यां र पिपचे हीप्यनीति देव॥गंगां बुत्नारय॥पक्षे अगंगाचबनारय
नागारी॥तस्याधवामन्त्रः॥हि सर्वदहानी सर्वदः माधवोमानल्मीः तस्याधवोमन्त्री अप्रवार्य विक्रमः॥अनकजितपराक्रमः
प्रतिपक्षरूपस्यार्चेतिपर्थः॥अनिषद्धः सकलो विनापक्षिणाक्रमेगमनं यस्यास तथा॥मीनकार मित्यादि॥अपकृतिस्मे...

...गमं। त्रिनयनचूडारत्नमित्यादि। श्लोकः स्वल्पवाहकः। संबोधं। क्रियागुप्तमाह।। राजन्नवघनेत्यादि। हे राजन्... अव
...। द्वितीयकोया।। खंडादौ अवखंडनात् इत्यस्य धातोः लोटि मध्यमैकवचने रूपमिदं। पुंस्कोकिलस्येत्यादि। अधुः ...
...धातो रूपमिदं। नकरोत्वनामेत्यादि।। अस्य धीरस्य धी बुधि धीरत्र कर्तृपदः इत्यादि। मनःप्रसादयतीती। मनोत्र
...पदं। लीकरेत्यादि।। शरोत्र कर्मपदं ...गोत्यादि।। शंकल्याणं। अत्रं कर्मपदं शमिति।। इतिपंकेत्यादि।। ... वारि
...ति करणपदं।। दृष्टवारिणा।। अहमित्यादि।। महानसा। महाशकटेनेति। करणपदं। अंभोरुहेत्यादि। अ येका
...देवा प्रसन्त्येत्यादि।। प्रसत्येप्रसादाय।। श्रीश्री श्रीमुखेत्यादि।। अलिनो भ्रमरान् सरसीतो यमित्यादि। सरसीत।। स
...वरात। पार्कात्वरत्यादि। एवास्तुदेवो। पद्यमाननेत्यादि। विपदि विपदो।। अमानन।। दुर्गेत्यादि। त ... मुक्तना।। एको
...देवस्य।। धान्यमित्यादि। मधुमासा। मधुमासस्य। पदवोमा सकल नससनयूषवधू दोषनकास कलग दपस्या सनूरा
...च्छति अनेनमं त्रेण मासे कांते मासदेशः। सर्वज्ञेत्यादि।। सर्वज्ञश्चासौ ... निस्वामी तस्य।। संबुद्धिः हे सर्वज्ञेन
...कमलेत्यादि।। कं सुखं जनवति यस्मात्।। तथा अजे हे भ्रमर। विषादी ... दि। विषो दोऽस्यामिति विषादी। द्वि
...षस्य दहनं असीति। सहारः सहहारया वर्त्तत इति।। निस्पमेत्यादि। नित्यं ... लक्ष्मीर्यस्य ... सा तथा। नि
...त्यादि। ... ।। अयं पुरो वर्त्ती।। कलिकालमित्यादि।। अजमिति शयनेन।। इयं पुरो वर्त्तिना।। प्रमोद
...।। सर्वदा।। राद्र... कस्मात्तु मित्यादि।। ... इति सति।। उत्तरं दधातु।। हे सरस्व।। ... घृणा ... मनु
...याभित्यादि।। नरं कारेण।। रकार हानात्।। नीरमि ...

...न कारेऽकार कार हानात्।। नागराजः। अपामेत्यादि।। नगमंस्त्र अनुस्वार हानात्।। अ
...। यंथेत्यादि।। अयामव। अयमस्य ... हानौ।। अयं मे वक्रलत्तमः।। महीरुहेत्यादि।। मधुरा
...नाम मधुराणां। अगस्तेत्यादि।। महाभूः महाप्राणः। खात् अकारात्।। महानदीत्यादि। ... म
...दी आकारहान् नदीनः समुद्रः सिंधुपतिर्हरिः लक्ष्म्यादि।। सुतमध्ये गकारहानात्।। सुगन्नो बुधः ...
...त्यादि।। ततो विस्तार यत्र।। तेन वनं हं कल्याणं।। कौ सौ ... फणी सर्पः। सघ ... गरुत्मा ... गतिः।
...णो चक्रं ... देवा दयिता।। पद्मा लक्ष्मी।। तान्यां विरंचिः।। ब्रह्मा।। अ... ।। ... शरीरः।। पद्म
...त्यादि।। हरः ... ।। ... ।। नापु करो विवस्वान्।। ... त्र ... ।। शीनो विधिः।। ...
...त्यादि।। पश्चात् नकार ... भवति।। सत्यशीलेत्यादि।। इनः सर्वज्ञ कार हानात्। इन इति भवति। म
...तीत्यादि।। कार स्फेह यित्वानो दयः।। तेन दीनो यमिति भवति।। ... चंद्रेत्यादि।। कामिनीति कापस
...दयः।। तेन यामिनि भवति।। ।। इति श्री धर्मदास विरचिते विदग्धमुखमंडनटिप्पणिकायां च
...परिच्छेदः समाप्तः।। ।। ... रघुरामात्मजेन ... रामपठनार्थं विदग्धमुखमंडननामा पठनार्थं।। ...

१,३३,
१,३३,
१,३३,
१,३३,
१,३३,
१,३३,
१,३३,
१,३३,
१,३३,
१,३३,
१,३३,
१,३३,
१,३३,
१,३३,
१,३३,
१,३३,
१ [illegible]

१७०५८० ५३८०
[illegible]